

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051, Dep.
0031 Oslo

Deres referanse:
201604823-18

Vår referanse:
201701805-3 008

Sted, Dato
Kirkenes, 26.06.2017

HØRING - NOU 2016:24 NY STRAFFEPROSESSLOV

Innledning

NOU 2016: 24 Ny straffeprosesslov ble sendt på høring til politidistriktene og særorganene ved Politidirektoratets brev av 12. januar 2017, med høringsfrist 1. april 2017. Finnmark politidistrikt er kjent med at Politidirektoratets frist overfor Justis- og beredskapsdepartementet er utsatt til 15. august. Vi håper derfor at våre innspill kan bli tatt med i direktoratets vurdering til tross for at den interne fristen ikke er overholdt. Finnmark Politidistrikt har jobbet mye med å få gjennomført Nærpolitireformen, og har sett oss nødt til å bruke alle ressurser på dette i en periode.

Det er særlig to ting Finnmark politidistrikt ønsker å komme med innspill på. Det er for det første kapittel 15 om pågrepelse mv. og for det andre kapittel 23 som gjelder utvidelse av militær jurisdiksjon.

Meldeplikt, pågrepelse og fengsling

Lovutkastets kapittel 15 inneholder regler om meldeplikt, pågrepelse og fengsling mv. Det foreslås bl.a. vesentlige regelendringer rundt bruk av varetektsfengsling. Utvalget ønsker å begrense bruken av varetekt da man mener at bruken av varetekt i Norge over tid har vært økende, og på grunn av kritikk, særlig fra internasjonalt hold, mot Norges bruk av varetekt.

Utvalget har ikke satt dette i sammenheng med at kriminalitetsbildet har endret seg i art og omfang, noe som kan bidra til å forklare økningen. Slik Finnmark Politidistrikt ser det, er det ikke grunnlag for å si at varetekt brukes for ofte, og under enhver omstendighet er det vel slik at kritikken retter seg mot bruk av isolasjon mer enn at varetekt brukes for ofte. Dette bør utredes grundigere dersom man skulle ønske å begrense varetekt på bakgrunn av det som nevnes av utvalget.

For tiltak etter lovutkastet §§ 15-1 og 15-2 (begrensninger i bevegelsesfriheten ved unndragelsesfare og bevisforspillelsesfare) kreves at det foreligger mistanke om overtredelse av et straffebud som etter loven kan medføre fengsel i 2 år eller mer.

Et slikt kriminalitetskrav er etter vår mening for strengt, idet det vil hindre bruk av pågripelse og varetektsfengsling i relativt alvorlige straffesaker. Eksempelvis nevnes overtredelser av straffeloven

- § 168 (brudd på oppholds- og kontaktforbud),
- § 184 (ordenskrenkelse av fremmed stat),
- § 189 (ulovlig bevæpning på offentlig sted),
- § 263 (trusler),
- § 271 (kroppskrenkelse),
- § 305 (seksuelt krenkende adferd mv. overfor barn under 16 år),
- § 306 (avtale om møte for å begå seksuelt overgrep)
- vegtrafikkloven § 31 jf. § 22 (promillekjøring).

Samtlige ovennevnte bestemmelser har en strafferamme på 1 år. Konsekvensen av et kriminalitetskrav på 2 års fengsel vil være at overtredelse av slike handlinger i mindre grad enn før vil bli pådømt, fordi gjerningspersonen er forsvunnet og/eller viktige bevis er påvirket eller har gått tapt. Dette vil kunne ha store konsekvenser for etterforskning av blant annet mistanke om familievold, som er en prioritert oppgave for politiet.

I tillegg til dette er strpl. § 173 annet ledd foreslått ikke videreført. Når man ser disse to forslagene i sammenheng vil konsekvensen kunne være at flere mistenkte uten fast bopel i riket vil lykkes med å unndra seg straffeforfølgning enn i dag.

I lovutkastet § 15-2 foreslås en lovfestet, absolutt lengste frist på 3 måneder for fengsling begrunnet med bevisforspillelsesfare. Politiet etterforsker stadig straffesaker hvor et komplekst og vanskelig bevisbilde ikke vil være mulig å gjenskape på under tre måneder. Dette gjelder grensekryssende (organisert) kriminalitet eller kriminelle, og i saker der bevisbildet ofte er fragmentert eller noen av de mistenkte oppholder seg i utlandet. Et av politiets viktigste hjelpemiddel for å oppklare slike saker er varetektsfengsling.

Saklig virkeområde – "militære straffesaker"

Utvalget har foreslått en meget omfattende endring i forhold til gjeldende rett som innebærer en utvidelse av virkeområdet til militære straffesaker. Ut fra forslaget til ny § 42-1, 2 b) vil i prinsippet alle straffesaker begått av militærperson på militært område gå som militær straffesak.

Utvalget forslår også at handlinger begått av militær person overfor militært tilsatte eller vernepliktige, samt mot eller ved bruk av militært personell omfattes.

Etter vår oppfatning er det gode grunner for å holde fast ved at den ordinære politi- og påtalemyndighet har jurisdiksjon også over militære personer på militært område, der særskilte unntak må begrunnes og lovhjemles. Et generelt utgangspunkt om at alle straffbare forhold som begås av militær person på militært område skal gå som militær straffesak oppfatter Finnmark Politidistrikt som prinsipielt svært utfordrende.

Ulike lovbrudd som ikke har noen annen tilknytning til det militære enn at gjerningsstedet er på militært område og mistenkte en militær person vil ofte gjelde sakstyper hvor den militære påtalemyndighet og (enda mer praktisk) militærpolitiet vil mangle kompetanse. Sivil politi- og påtalemyndighet har betydelig kompetanse og fagutvikling på ulike spesialiserte områder som

vold i nære relasjoner og sedelighet, økonomisaker mv. Vår erfaring er at slike saker bør ha et vist volum for å utvikle kompetanse.

Finnmark Politidistrikt mener også at forslaget kan gi en underlig løsning i forhold til de fornærmede, særlig hva gjelder integritetskrenkelser som voldtekt og vold i nære relasjoner. Endringen vil gå utover de svakeste i samfunnet og de som har størst behov for beskyttelse.

Militære områder er for øvrig i stor grad åpen for allmenn ferdsel. De innbefatter blant annet offentlige veier og tur- og rekreasjonsområder. Legges lovutkastet til grunn kan eksempelvis en turgåer som blir overfalt og voldtatt på militært område oppleve at straffesaken skal behandles av militær politi og påtalemyndighet.

Tilsvarende vil vi stille spørsmål om hvorfor saker om familievold som skjer i et militært boligfelt skal behandles som en militær straffesak. Både av kompetansehensyn og rent prinsipielt mener vi slike saker bør behandles av sivilt politi og sivil påtalemyndighet. I slike saker vil det være et utfordrende og fragmentert bevisbilde i tillegg til at det vil være nødvendig med for eksempel tilrettelagte avhør og andre spesialiserte etterforskningskritt.

For Finnmark (og for Troms) sin del vil det medføre at betydelige arealer er utenfor det ordinære politiets jurisdiksjon. I tillegg kommer dette med at Forsvaret definerer til dels store øvingsområder som militært område under øvelsesvirksomheten. Dette er i seg selv uproblematisk i dag, men slik forslaget nå ligger vil det kunne skape noen utfordringer som nevnt over.

Det kan dessuten bli praktisk utfordrende å identifisere om det straffbare forholdet faktisk er begått på militært område og eventuelt om det er begått av militærperson. Som eksempel er store deler av hovedveien og turområdet fra Kirkens til Neiden i dag militært område.

Den militære påtalemyndighet

Finnmark politidistrikt har tidligere gitt sine vurderinger av dette og står fast ved det vi tidligere har uttalt om dette.

Med hilsen

for. **Ellen Katrine Hætta**
politimester